

TIRPAN (1970) **FAKİR BAYKURT** (1929-1999)

Hakkında

15-18 Aralık 1969 tarihleri arasında Türkiye genelinde gerçekleştirilmiş olan öğretmen boykotlarından dolayı açığa alınmış olan Baykurt, yaşamış olduğu sorunu fırsata çevirerek *Tırpan* adlı altıncı romanını tamamlamak için bir köye yerleşir. Kendini köylülere Veterinerlik Fakültesinden İsmail Ertan olarak tanıtmış olan yazar yapmış olduğu gözlemler ve belgelemeler sonucunda romanı kaleme almayı tamamlamıştır. 1970 yılında Remzi Kitabevi tarafından yayımlanmış olan romanda Gökçimenli Dürü'nün öyküsü üzerinden köylü kadınların ataerkil toplumsal düzenin süregeldiği ve din-tarım normlarının baskın geldiği bir ortamda yaşadıkları sorunlar derinlemesine irdelenir. Baykurt'un söz konusu edilen eseri 1970 yılında TRT ödülüne ve 1971 yılında da TDK ödülüne layık görülmüştür. Eserde yer alan otuz sekiz bölümün her biri ayrı bir başlığa sahiptir ve olay örgüsü süredizimsel bir şekilde ilerlemektedir. Anlatıdaki vakalar bir ay içinde tamamlanmaktadır ve anlatının gerçek zamanı TÖS eylemlerinin gerçekleştiği 1962'li yıllardır. Anlatının uzamları Ankara dolaylarındaki Gökçimen ve Evcı köyleridir. Odaklayımın ilahi bakış açısında olduğu anlatı yazar-anlatıcının anlatımıyla ilerlemektedir. Eserin konusu; genç bir kızla evlenmek isteyen yaşlı toprak ağası Musdu Ağa'yı destekleyenlerle zorla evlendirilmek istenen on dört yaşındaki Dürü'yü destekleyenler arasında yaşanan çatışmadır. Taner Barlas tarafından oyun haline getirilmiş olan eser 1979 yılında İstanbul Şehir Tiyatrosu ve İzmir Devlet Tiyatrosunda oynanmıştır.

Özet

"Tırpan; 50 yaşını geçmiş, Gökçimen köyüne bir saatlik mesafede Evcı köyünün en zengin kişisi ve Ağası kabul edilen Kabak Musdu'nun, Gökçimen'de Havana ile Velikul'un 13'ünü yeni bitirip 14 yaşına yeni giren kızları Dürü ile araya, Gökçimen'deki adamlarını da sokarak para gücüyle ve zorla ana-babasını da ikna ederek evlenmesini anlatır. Dürü, Kabak Musdu ile evlenmek istemez. Bu yüzden kendi canına kıymaya kalkar; fakat son anda köyün bilge kişisi olarak kabul edilen Uluguş tarafından kurtarılır. Daha sonra Uluguş tarafından Dürü kaçırılır; ama ne yazık ki çok geçmeden bulunur. Roman, zorla evlendirilmek zorunda bırakılan Dürü'nün gerdek gecesi sarhoşluktan sızıp kalan Kabak Musdu'yu, zengin ağaların zenginlikleri sayesinde istedikleri kızlarla evlenmelerine karşı çıkan Uluguş'un verdiği tırpan ile öldürmesiyle son bulur. Fakir Baykurt'un romanlarında: "Öykünün klişeleşmiş aktörleri şunlardır genellikle: Yoksul ve cahil köylü; onu sömüren gerici güçler (ağa, imam, parti adamları) ve bir de kurtarıcı (öğretmen, ilerici kaymakam ya da uyanık bilge bir köylü) dir. (Moran, 1990:243) Berna Moran'a göre: "*Tırpan* bir bakıma simgesel bir roman; Dürü'nün Musdu'yu öldürmesi, zenginlerin yoksulları ezdiği bir düzene başkaldırı anlamına gelir, çünkü bu davranış bireysel bir cinayet değildir. Dürü Musdu'yu yalnızca kişisel nedenlerden ötürü öldürmüyor, kendi gibi kızlara almaya kalkışacak başka Musdu'lara ders olsun diye, onları yıldırım için öldürüyor." (1990: 256) Berna Moran'ın görüşüne göre Dürü, Musdu'yu yalnızca kendini kurtarmak için öldürmez. Musdu ve Musdu gibilere ders vermek, onlara örnek olması için öldürür. Ayrıca, Berna Moran konuyu kadın-erkek çatışması, feminist ve Marksist açısından da ele alır: "Dürü ile Musdu çatışması kadın-erkek çatışması olarak feminist bir başkaldırıyı; yoksul-zengin çatışması olarak ise bir sınıfın başkaldırışını temsil eder. Yani Fakir Baykurt, Dürü'nün sorununa hem feminist hem Marksist açıdan yaklaşmış olur." (1990: 257) Berna Moran'a göre Dürü, ezilen yoksul sınıfı temsil eder. Fakir Baykurt, Tırpan'da ataerkil düzende ezilen kadınlara örnekler gösterir. Ezilen kadınlara örnek olarak Kabak Musdu ile zorla evlendirilen Dürü, bu evlilik işinin olmasını istemeyen Dürü'nün annesi Havana, halkın tabiriyle üstüne kuma gelmesini istemeyen Kabak Musdu'nun karısı Kamile ve bütün zengin ağaların zenginlikleri sayesinde istedikleri küçük kızlarla evlendikleri gibi Kabak Musdu'nun da 14 yaşını yeni giren Dürü ile evlenmesine karşı çıkan köyün bilge kişisi Uluguş ezilen kadınlara örnektir" (Erol 2019, 50-51).

Kişiler

Dürü Velikul'la Havana'nın küçük kızı olan Dürü, ilkokul beşinci sınıfı yeni bitirip mezuniyet belgesini almış ve on dört yaşına yeni girmiştir. Yeşil gözleri, sarı saçları, al yanakları ve inceliğiyle ön plana çıkarılan Dürü'nün güzelliği üzerinde durulur. Anlatıyı meydana getiren ana çatışmanın köylü kadın tarafında yer almaktadır. Toplumun belirli bir kesimini temsil eden anlatı kişisi tip niteliğine sahiptir. Greimas'ın Eyleyensel Örnekçesi'ne göre Dürü özne işlevine sahiptir. Her ne kadar eylemsel olarak etkisiz gibi görünse de anlatının başkişisidir.

Uluğuş Eşini ve çocuklarını savaş cephelerinde kaybetmiş olan Uluğuş dürüst kişiliği ve adaletten yana tavır takınması nedeniyle Gökçimenlilerden saygı görür. Köyün hikâye ve masal anlatıcılarından biridir. Bundan dolayı özellikle köyün kız çocukları tarafından çok sevilir. Anlatının bilge tiplemesi olan Uluğuş Greimas'ın Eyleyensel Örnekçesi'ne göre yardımcı işlevine sahiptir. Olumsuz tiplemelere karşı mücadele eden norm anlatı kişisi güdümlenici bir öncü rolündedir.

Koca Linlin Gökçimen'de kahvehane işleten anlatı kişisi Azime'yle evlidir. Kız kardeşi Ümmü'nün sevmediği yaşlı bir adamla zorla evlendirilmek istenmesi sonucunda kendini intihar etmesini hiç unutamamıştır. Musdu Ağa'yı destekliyormuş gibi görünen anlatı kişisi Dürü'ye yardım eder. Dolayısıyla Eyleyensel Örnekçe'ye göre yardımcı konumundadır. "(...) varsıllara, dengi olmayan kızlara talip olan kişilere çok kızar. Yüreği yaralıdır, içi yanıktır, ezgindir, yavan şaka yapmayı ve yapanları sevmez ve böyle kişilere tahammül edemez" (Erol 2019, 73).

Kabak Musdu Ağa Evc köyünün ve bölgenin en büyük toprak ağası olan Musdu Ağa, Çankaya Köşkü'ne keklük eti satarak, ABD'lilerle ticaret yaparak, komisyonculuk yaparak ve Ankara'daki siyasilerle çeşitli iş birlikleri yaparak zenginliğine zenginlik katmıştır. Ellili yaşlarında olan Musdu Ağa anlatının kart tiplmelerinden biridir. Tamamen olumsuz bir tiplemedir ve Eyleyensel Örnekçe'ye göre engelleyici işlevine sahiptir. Evli olmasına rağmen kendisinden yaşça oldukça küçük olan çocukla evlenmek ister. İstediklerini elde etmek için insanların zaafalarını kullanır, baskı yapar ve gerektiğinde şiddete başvurur. Açgözlülüğü ve zevk düşkünlüğüyle ön plana çıkar.

Hafız Şakir Efendi Musdu Ağa'nın has adamlarından biri olan anlatı kişisi köylüleri batıl inançlarla kandırır, sömürür ve başkalarının çıkarları doğrultusunda onları yönlendirir. Övezli Hoca'da yedi yıl eğitim almıştır. Musdu Ağa'nın isteği üzerine Dürü'nün ve ailesinin evliliğe ikna olmaları için her gün okur, üfler ve tükürür. Keçi sakalı oldukça karadır. Kuşağından tespihini ve başındaki yeşil takkesini asla eksik etmez. Kart bir tiplemedir ve işlevsel olarak engelleyici konumundadır.

Velikul Dürü'nün babası ve Havana'nın eşidir. Kulaklarının büyük olmasından dolayı kepeculak lakabını almıştır. Bıyıklı, kara yüzlü ve yeşil gözlü olarak erkek anlatı kişisi şapka takar ve eski bir ceket giyer. Yoksul ve ezilmiş köylü erkekleri temsil eder. Acizlikleri ve yoksunluklarından dolayı güçlüler tarafından kullanılmaya oldukça elverişlidir. Eşine ve çocuklarına oldukça kötü davranır. Kendi çıkarı ve refahı için kızının geleceğini yaşlı bir adama satmaktan çekinmez. Fakat Velikul yaşadığı düzenin ve geleneğin kurbanlarından biridir. Kart bir tipleme olan anlatı kişisi sergilediği olumsuz niteliklerle engelleyici konumuna oturmaktadır.

Anlatıda yer alan diğer anlatı kişilerinin isimleri şunlardır: Havana; Dürü'nün annesi, Muhtar Cemal, İt Ömer, Azime, Zakey; Dürü'nün yakın arkadaşı, Sevim, Muhtar, Vekil Öğretmen Hüseyin, Saniye, Şerif Çavuş; Tilki Şerif, Kör Celal, Baki Hoca, Evc köyünün imamı, Özkan Efendi; Evc köyünün öğretmeni, Kâmil; Dürü'nün ağabeyi, Cevriye; Dürü'nün ablası, Evşen; Dürü'nün kardeşi, Kâmile; Musdu Ağa'nın eşi, Hacı İrefik; komisyoncu, Tuncer; Musdu Ağa'nın oğlu, Koreli Hüsnü, Selver; Koreli Hüsnü'nün eşi, Şevki; Hüsnü'nün çocuğu, Ramazan; Hüsnü'nün kardeşi, Hanife; İt Ömer'in karısı, Kızılcalı Kör Celal; İşçi partili, Kızılıbik Calal; komünisttir, vd.

Detaylı Olay Örgüsü

Musdu Ağa'nın Dürü'yü Görüp Onu İstemeye Karar Vermesi Ankara'ya bağlı küçük bir köy olan Gökçimen'de elli hane bulunmaktadır. Güney tarafında bulunan derme çatma evlerin önünde tarlalar vardır. Kışın soğuk havalardan korunmak amacıyla her evde tezeklik bulundurulur. Ovaya kurulmuş bir köyün halkı olan Gökçimenliler tarım ve hayvancılık yaparak geçimlerini sağlamaktadırlar. Gökçimenli Velikul'un on üç on dört yaşındaki kızı Dürü ilkokul beşinci sınıfı bitirmiştir. İlkokul diploması almaya hak kazanmış olan Dürü vekil öğretmenden mezuniyet belgesini alır. Büyük bir gurur

ve heyecanla eve giden Dürü hayatta ayva yemeye başlar. Evin köyün içinde bulunmasından dolayı gün boyunca önünden birçok insan geçmektedir. Dürü de ayva yediği sırada evin önünden geçen insanları seyrederek. Evcî köyünün ağası olan Kabak Musdu Velikulların evinin önünden geçerken ayva yiyen Dürü'yü görür. Dürü'nün güzelliğinden ve körpeliğinden etkilenmiş olan Musdu Ağa ona bir süre baktıktan sonra yoluna devam eder. Musdu Ağa'nın bakışlarından huylanmış olan Dürü durumu annesine anlatır. Havana, herkesin görebileceği bir açıklıkta gezinen ve ayva yiyen kızına öfkelenir. ABD'lilerle ticaret yapan, köylülerden aldığı hayvanları Et Balık Kurumu'na satan, Çankaya'ya gıda ürünleri veren, bir spor kulübünün onur üyesi olan ve dönemin siyasileriyle sık sık vakit geçiren Musdu Ağa bölgenin saygın isimlerinden biridir. Başlangıçta Velikulların evine giden Musdu Ağa'ya Havana kapıyı açmaz. Bunun üzerine Musdu Ağa Velikul'la görüşmeye karar verir. Zira zevk ve kadın düşkünü Musdu Ağa ömrünün son demlerinde istediği her şeyi yapmaya karar vermiştir.

Musdu Ağa'nın Velikul'dan Dürü'yü İstemesi Musdu Ağa Velikul'u diğer Gökçimenlilerle birlikte tarlada urgan bükerken bulur. Musdu Ağa Velikul'a kendisinden koyun veya kuzu satın almak istediğini söyler ve daha rahat konuşabilmek için Muhtar Cemal'in yanına giderler. Bir süre sonra Muhtar Cemal, Musdu Ağa ve Velikul üçlüsüne Hafız Şakir Efendi de dahil olur. Asıl amacı koyun veya kuzu satın almak olmayan Musdu Ağa Velikul'u kızdırmayacak ve başkalarının tepkisini çekmeyecek bir üslupla isteğini dillendirmeye başlar. Eşi Kâmile'nin çok yaşlandığını ve hiçbir işini tek başına halledemediğini bahane eden Musdu Ağa, dini referansları da işin içine katarak genç bir kızla evlenmek istediğini söyler. Evleneceği kişinin kız olmasını Kâmile'nin istediğini ve İslam'ın bunu uygun gördüğünü söyler. Musdu Ağa bütün sermayesini ve malvarlığını evleneceği kişi ve ailesi için harcayabileceğini söyler. Onun için en gösterişli düğünü yapacak ve en pahalı hediyeleri alacaktır. Çevredeki bütün köyleri gezmiş olmasına rağmen Musdu Ağa Dürü'de karar kıldığını ve onunla evlenmek istediğini söyler. Sessizce Musdu Ağa'yı dinlemiş olan Velikul ona herhangi bir yanıt vermez. Hafız Şakir Efendi Dürü'nün Musdu Ağa'ya verilmesini desteklerken Muhtar Cemal Velikul'a ve Havana'ya teklifi düşünceleri için birkaç gün süre tanınması gerektiğini söyler.

Velikul'un Dürü'yü Musdu Ağa'ya Vermeyi Kabul Etmesi Görüşmenin ardından eve giden Velikul Havana'ya Musdu Ağa'yla görüştüğünü söyler. Sabah vakitlerinde Musdu Ağa'nın Dürü'yü görmüş olduğundan haberdar olan Havana korktuğu şeyin başına geldiğini düşünerek endişelenir. Korkusundan ve heyecanından dolayı ağlayan Evşen'e kızar. Küçük kızını yaşlı bir adamla evlendirmek istemeyen Havana Velikul'a çıkışır. Velikul sofranın kurulmasını ve konunun konuşulmasını ister. Fakat Havana bütün iştahının kaçtığını ve bu konuyu konuşmak istemediğini söyler. Havana Velikul'u, Dürü'yü Musdu Ağa'ya vermemesi gerektiği konusunda uyarır. Dürü'yü Musdu Ağa'ya vermesi durumunda onu asla affetmeyeceğini söyler. Zihnindeki düşünceleri dağıtmak ve sakince düşünmek isteyen Velikul kahvehaneye gider. İt Ömer gibi birçok Gökçimenli Velikul'u tebrik eder ve Dürü'yü Musdu Ağa'ya vermesi hususunda ağız birliği ederler. Gökçimenlilerin Dürü'yü Musdu Ağa'ya çoktan verdiklerini gören Velikul yavaşça teslim olur. Velikul'a Dürü'nün yakın zamanda yeterince büyümüş olacağı ve Musdu Ağa'nın ona iyi bakacağı söylenir. Eşi Havana'nın bütün söylenmelerine rağmen Velikul Gökçimenlilere Dürü'yü Musdu Ağa'ya verdiğini söyler. Kahvehanedekilere çay ısmarlar. Kahveci Linlin alaycı bir üslupla Velikul'u tebrik eder. Linlin'e çok saygı duyan Velikul onun bu alaycılığını görmezden gelir.

Musdu Ağa'nın Eşine Dürü'yle Evlenmeye Karar Verdiğini Söylemesi Musdu Ağa'nın sahibi olduğu Evcî köyü Gökçimen'e bir saat uzaklıktadır. Köyde yaşayan erkeklerin çoğu çalışmak için Ankara'ya gitmiş ve Ankara'ya gitmiş olanların bazıları da Hollanda ve Almanya gibi ülkelere işçi olarak gitmişlerdir. Musdu Ağa'ya ait olan köyün çam ormanları içinde yabancılar keklik, domuz vb. hayvanlar avlamaktadırlar. Özellikle elmanın bolca yetiştirilmesinden dolayı Musdu Ağa sürekli olarak hallere kamyonlarla elma taşımaktadır. Özellikle kadınlara fazlasıyla düşkün olan Musdu Ağa'nın yaş aldıkça cinsel açlığı daha da artar. Dürü'ye vurulduğu, onun ayva yediği anı düşünür. Mülkü ve sermayesi üzerinden başkalarının emeğini sömüren Musdu Ağa komisyonculara çeşitli gıda maddeleri tedarik etmektedir. At üzerinde eve varan Musdu Ağa, elli yaşlarında olan eşi Kâmile'ye kahve yapmasını söyler ve ona yeni gelişmeleri anlatmak ister. Musdu Ağa Kâmile'nin çok yorulmasını, sızılarını ve dostlarının ısrarını bahane ederek Dürü'yle evlenmek istediğini söyler. Musdu Ağa Kâmile'ye Dürü'yü ailesinden istemesini ve düğün hazırlıklarıyla ilgilenmesini söyler. Musdu Ağa'yla dini nikahı olan Kâmile'nin hiçbir söz hakkı yoktur ve söylenerek de olsa eşinin isteğini kabul etmek zorunda kalır. Musdu Ağa isteklerinin hoş karşılanmaması üzerine Kâmile'yi azarlar ve onu boşanmakla tehdit eder. Düğün için paraya ihtiyacı olacak olan Musdu Ağa alacak defterini kontrol eder. Akşam vakitlerinde yatağa girdiğinde Dürü'yü yatağına alacağı günü hayal eder.

Dürü'nün Musdu Ağa'yla Evleneceği Söylentisinin Yayılması Gökçimen'e yakın ıssız dağların arasında tek başına yaşayan Uluguş Dürü'nün ninesidir. On iki yıl önce eşini kaybettikten sonra tamamen kendi kabuğuna çekilmiş ve onun adını almıştır. Bölge halkı arasında bildiği masallarla nam salmış olan Uluguş özellikle kız çocuklarına türlü masallar anlatır ve onların sorunlarını dinler. Özellikle genç kızlar Uluguş'un anlattığı masalları dinlemeyi ve dertlerini ona anlatmayı çok severler. Erkek egemen bir toplumda yaşayan genç kızlar bir eşya olarak görülmenin sorunlarını yaşamaktadırlar. Dürü'nün Musdu Ağa'ya verileceğinden haberdar olan Uluguş çok üzülür ve Havana'nın da yakın zamanda bu gerçeğe alışmak zorunda kalacağını söyler. Zira Uluguş'a göre bölgede yaşayan kadınların hayatlarına devam edebilmeleri için bütün acılara alışmaları gerekmektedir. Bağdan, içi yapraklarla dolu çuvalla, köye dönen Havana'yı köylü kadınlar teker teker tebrik ederler. Gökçimenli kadınlar Havana'ya akıl verirler. Musdu Ağa'yla evlenerek Dürü'nün hayatının kurtulacağını, zira Musdu Ağa'nın yakın zamanda öleceğini söylerler. Kızının içine düşmüş olduğu durumdan dolayı Havana oldukça üzgündür. Kızının içine düştüğü durumu hak etmediğini düşünür. Dürü'nün Musdu Ağa'nın koynuna nasıl gireceğini düşündükçe dehşete kapılır.

Musdu Ağa'nın Borçlarını Tahsil Etmeye Başlaması Evin penceresinden dışarıyı izleyen Dürü Musdu Ağa'nın at üzerinde eve doğru yaklaştığını ve avluyu dikizlediğini görünce saklanır. Ne yapacağını bilemeyen Dürü çok korkar ve Musdu Ağa'ya görünmemeye çalışır. Evin avlusunu dikizleyen Musdu Ağa Dürü'yü görmeye çalışır. Onunla birlikte olacağı günlerin hayalini kurarak şehvet duygusuna kapılır. Dürü'yü görememesi üzerine Musdu Ağa Kayadibi köyünde yaşayan Koreli Hüsnü'nün evine gelir. Lahana yetiştiren Koreli Hüsnü Musdu Ağa'dan bin lira borç almış ve henüz borcunu geri ödememiştir. Evin önünde Koreli Hüsnü'ye seslenen Musdu Ağa onun sakladığından hatta kaçtığından şüphelenir. Bir süre sonra Koreli Hüsnü'nün eşi Selver kapıyı açar ve eşinin evde olmadığını söyler. Fakat Selver'e inanmayan Musdu Ağa eve girer ve kendine ikramda bulunulmasını ister. Yakında evleneceğinden ve bundan dolayı borçlarını tahsil etmesi gerektiğinden bahseden Musdu Ağa, evden kaçtığını düşündüğü Koreli Hüsnü'ye kızdığını ve borcunu alamaması halinde onun eşinin üzerine çökeceğine söz verdiğini söyler. Başlangıçta Koreli Hüsnü'yü saklandığı yerden çıkarmak için Selver'le yakınlaşan Musdu Ağa, onun rıza gösterdiğini görmesi üzerine Selver'le sevişir.

Gökçimenlilerin Velikullara Baskı Yapmaları ve Uluguş'un Tırpanını Kaybetmesi Musdu Ağa'nın zorla eve gireceğini ve alıp götürüleceğini düşünen Dürü taktuk odasına saklanır ve odanın kapısını arkadan destekleyerek kapatır. Kızını evin içinde bulamayan Havana çılgına dönmüş bir halde onu aramaya başlar. Dürü'nün saklanmış olabileceği her yerde onu arar. En son taktuk odasını kontrol eden Havana odanın kapasının arkadan kapatılmış olduğunu fark eder. Odanın içinde saklanmış olan Dürü Musdu Ağa'ya verileceğini düşünerek Havana'ya cevap vermez. Kızının taktuk odasında saklandığını anlamış olan Havana güçlükle de olsa kapıyı açmayı başarır. Kızının neden bu kadar korkmuş olduğunu anlamaya çalışır ve başlangıçta onun saldırıya uğradığını düşünür. Annesinin ısrarlarına daha fazla dayanamayan Dürü Musdu Ağa'nın evi gözetlediğini ve ondan korktuğu için odaya saklandığını söyler. Havana Dürü'ye korkacak bir şey olmadığını ve Musdu Ağa'nın kendisini herhangi bir şey için zorlaması durumunda kendisini koruması gerektiğini söyler. Ardından Muhtar Cemal'in ve Hafız Şakir Efendi'nin karıları Velikulların evine gelir. İki kadın Havana'yı Musdu Ağa'nın ne kadar iyi bir kısmet olduğu ve onun istediği kızla evlenebileceği konusunda ikna etmeye çalışırlar. Muhtar Cemal'in ve Hafız Şakir Efendi'nin eşlerine göre Musdu Ağa Dürü'ye çok iyi bakacaktır ve onun ölümünün ardından bütün malvarlığı Dürü'ye kalacaktır. Fakat ikili kızını hiçbir şeyle değiştirmek istemeyen ve onun gelecekte sevdiği kişiyle evlenmesini isteyen Havana'yı anlamaz. Tırpan'ı kaybettiğini fark eden Uluguş onu Velikul'a vermiş olabileceğini düşünerek Havana'yla görüşür. Uluguş iki kadının ne kadar çıkarıcı olduğunu ve onların Musdu Ağa'nın beslemesi olduklarını bilmektedir. Uluguş, eşinden yadigar kalan tırpanı aramaktadır ve onu çalıları biçmesi için birine verdiğini ve geri almadığını düşünmektedir.

Velikul'la Musdu Ağa'nın Pazarlık Yapması Linlin'in kahvehanesinde oturan ve tebrikleri kabul eden Velikul oldukça düşüncelidir. Dürü'yü Musdu Ağa'ya verdiğini nasıl kabul ettireceğini düşünür. Kısa bir süre sonra Musdu Ağa kahveye giriş yapar ve Velikul'la başlık parası üzerine konuşmak ister. Gökçimenlilerin arasında konuşmak istemeyen Velikul'la Musdu Ağa Muhtar Cemal'in evine gider. Musdu Ağa Velikul'un teklif yapmasını ister ve istediği şeylerden daha fazlasını vereceğini söyler. Velikul, kendisi ve eşi için birkaç beşbiryerde, altın ve para ister. Kızı için de on adet sarı para ister. Musdu Ağa Dürü için Velikul'un istediği her şeyin fazlasını vereceğini söyler. Başlık parası üzerinde anlaşılması üzerine Musdu Ağa Ankara'ya gitmek amacıyla hazırlık yapmak için oradan ayrılır. Zorlu bir pazarlığın ardından Velikul da Muhtar Cemal'in evinden utanç içinde ayrılır ve oldukça terlemişti. Eve varan Musdu Ağa Kâmile'yle yeniden görüşür. Kâmile'yi Döndü'yü iyi karşılaması ve ona ev

kadınlığını öğretmesi konusunda sıkıştırır. Musdu Ağa Kâmile'yi emekliye ayırdığını, artık ona hiçbir iş yaptırmayacağını, evin üst katında çocuklarla birlikte yaşayacağını ve kendisiyle daha fazla ilgilenebileceğini söyler. Fakat Kâmile Musdu Ağa'ya Dürü'yle evlenerek Evcillilerin ve Gökçimenlilerin gözünde küçük düştüğünü söyler. Kâmile çocuğu yaşındaki bir kızın Musdu'ya gelin olmasını kaldıramamaktadır. Fakat Dürü'yle evlenmeyi ve onunla birlikte olmayı takıntı haline getirmiş olan Musdu Ağa isteğini gerçekleştirmek konusunda oldukça kararlıdır.

Kâmile'nin Dürü'yü Musdu Ağa'ya İstemesi Düğün hazırlıkları için Ankara'ya gelen Musdu Ağa Anafartalar Caddesi'nden hale gider. Hacı Refik Ağa'dan ihtiyacı olan başlık parasını ve düğün malzemelerini temin eder. Daha sonra Anafartalar Caddesi'ne geri dönen Musdu Ağa Bursalı Mehmet Efendi'den altınları satın alır. Ankara'daki tüccarlarla samimi ilişkileri olan Musdu Ağa gittiği her yerde hürmetle karşılanır. Düğünün herkesi tatmin edecek şekilde olması için hiçbir masraftan kaçınmaz. Aralarında Kâmile'nin de bulunduğu bir grup Dürü'yü istemek amacıyla Velikulların evine gelir. Havana ziyaretçilere Musdu Ağa'ya verecek kızlarının olmadığını söyler. Bunun üzerine Dürü kendilerine getirilmiş olan bohçayı tezekkile fırlatır. Yaşanan olaya şahit olan Velikul tezekkile atılan bohçayı alır ve Kâmile'nin önüne koyar. Genç kızın rızası dışında evlendirilmek istediğini gören Kâmile onun adına çok üzülür. Kâmile'nin Dürü'yle empati yaptığı görülür. Havana Dürü'yü Musdu Ağa'ya vermeyeceklerini söylese de Velikul getirilen bohçayı kabul ettiklerini söyler ve düğün hazırlıklarının bir an önce başlamasını ister. Dürü'ye yıllarca emek vermiş olan Havana'ya fikrinin hiç sorulmamış olması oldukça ağır gelmiştir. Fakat Velikul emeğin ve hakkın hiçbir öneminin olmadığını, Musdu Ağa'nın oldukça zengin olduğunu söyler. Onun zenginliği sayesinde kendileri de maddi olarak rahata kavuşacaklardır. Havana kadın olarak dünyaya gelmiş olmaktan derin bir üzüntü duyar.

Kadın (Havana)-Erkek (Velikul) Çatışması Aşırı düşünmekten ve sıkıntıdan dolayı gözüne uyku girmemiş olan Velikul, kendisiyle ilgili olumsuz söylemlerde bulunan Gökçimenlileri av tüfeğiyle vurmaya düşünür. Havana kümesin kapısını kapatmaya gider ve tavuklarla ilgilenir. Kendi işleriyle uğraşan çift birbiriyle konuşmamaktadır. Uluguş'un geldiği ve tırpanını aramaya devam ettiği görülür. Eşinden yadigâr kalan tırpan Uluguş için çok önemlidir. Gençliğinde Kayadıpli Hayri'nin çobanı olan Uluguş Ahmet'e âşık olmuş ve onunla evlenmiş olan Uluguş, kervanları çeken develerin boyunlarındaki çanlardan çıkan sesleri özlemiştir. Artık kervanların geçmediğini ve hayvanların sayısının azaldığını söyleyerek geçmişe duyduğu özlemi dile getirir. Eşinin tırpanını bulmaya çalışan Uluguş her yerde onu arar. Anlatı kişilerinin iç monologları aracılığıyla Velikul'un Havana'dan yakındığı görülür. İsteklerine karşı gelinmesine katlanamayan Velikul, Havana'yı sıkı gözetim altına almayı ve en küçük yanlışında onu dövmeyi düşünür. Onu fazla serbest bıraktığını ve ona fazla söz hakkı verdiğini düşünür. Havana da Velikul tarafından ne kadar baskı altında tutulduğunu ve özgürlüğünün kısıtlandığını düşünür. Eşinin sürekli ailesinin değil de köylülerin sözlerini dinlemesinden usanmıştır. Velikul'un düveyi satıp tosun aldığı gün anlaşmazlıklar başlamıştır.

Musdu Ağa'nın Kararlılığı Eşi Kâmile'yle birlikte oturup sohbet eden Musdu Ağa, yapılacak düğünün bir an önce yapılmasını istediğini, düğünün nasıl yapılması gerektiğini ve kusursuz bir düğün istediğini söyler. Kâmile'den yeniden Dürü'yü görmeye gitmesini ve kendisine alınan hediyeleri vermesini ister. Kâmile'den Dürü'nün yol göstericisi olmasını ister. Fakat Kâmile, Havana'nın ve Dürü'nün evliliğe sıcak bakmadığını ve genç kızın getirilen bohçayı fırlatıp attığını söyler. Musdu Ağa evlilik konusunda kadınların söz hakkının olmadığını ve Dürü'nün zamanla kendisine alışacağını söyler. Ona en pahalı hediyeleri alacağını ve Ankara'nın en güzel yerlerini gezdireceğini söyler. Paraya ihtiyacı olduğunu fark eden Musdu Ağa Koreli Hüsnü'yü yeniden görmek için atına biner. İt Ömer'den Velikul'u Muhtar Cemal'in evine çağırmasını ister. Havana'yla Dürü'yü baskı ve şiddete başvurarak kontrol etmek ister. Onları sindirebilmek için gerekirse bölgede yaşayan eşkıyaların onlara tecavüz etmesini sağlayacaktır. Koreli Hüsnü'nün evine doğru ilerleyen Musdu Ağa yol üzerinde tırpanını arayan Uluguş'la karşılaşır.

Velikul'un Dürü'ye Baskı Yapması Uluguş'un evinden çıkan Dürü ilkokul beşinci sınıfa giden kızlarla kayrak oynamaya başlar. Öğretmenin Elmalı'ya gitmesini fırsata çeviren öğrenciler oyun oynamaya karar vermişlerdir. Kızının diğer çocuklarla oyun oynadığını gören Velikul onu zorla eve gönderir. Velikul Dürü'ye evlenme arifesinde olan bir kız olduğunu hatırlatır ve artık oyun oynayamayacağını söyler. Davulcuların geleceğini söyleyen Velikul Dürü'yü eve gönderir. Değerli eşyalara ve pahalı elbiselere kavuşacak olan kızının zaman içinde Musdu Ağa'ya alışacağını düşünür. Birlikte eve varmalarının ardından Velikul Musdu Ağa'nın verdiği kuruyemiş, elbise ve takılarla Dürü'yü memnun etmeye çalışır. Fakat hediyelerin Musdu Ağa tarafından gönderildiğini anlayan Dürü onları geri çevirir hatta yediği kuruyemişleri kusar. Aynı zamanda yediği kuruyemişlerin büyüklüğünü

düşünür. İsteklerine karşı gelinmesi üzerine Velikul Havana'yı ve Dürü'yü dövmeye başlar. Komşular Havana'yla Dürü'yü Velikul'un elinden kurtarırlar. İt Ömer Velikul'u Muhtar Cemal'in evine çağırır ve düğün hazırlıkları hakkında konuşulacağını söyler.

Şakir Efendi'nin Beyin Yıkamaları Muhtar Cemal'le Musdu Ağa Velikul'a kadın dövmenin kanunlara göre yanlış olduğunu ve ceza alabileceğini söylerler. Musdu Ağa Velikul'a kadınlara daha hoşgörülü davranması gerektiğini söyler. Düğün hazırlıkları üzerine konuşulmasının ardından Musdu Ağa Kâmile'den Velikul'a yeniden gitmesini, alınan hediyeleri vermesini ve Hafız Şakir Efendi'ye dua okutmasını ister. Velikul'un evinde toplanılması üzerine Şakir Efendi dualar okur ve kadınların kocalarını mahcup etmemeleri gerektiğini anlatan hikayeler anlatır. Kadınları erkeklerin kullarıymış gibi göstermeye çalışması üzerine Uluguş, Şakir Efendi'nin yeniden ezenleri göklere çıkardığını ve ezilenleri yerin dibine soktuğunu söyler. Uluguş'un bu çıkışına öfkelenen Velikul onu kucaklayarak kapı dışarı eder.

Uluguş'un Musdu Ağa'yla Görüşmesi Ertesi sabah Evcî köyüne gitmeye karar veren Uluguş Linlin'e, akşama geri dönmemesi durumunda Azime'nin tavuklarla ilgilenmesini ve onları kümeşe yerleştirmesini istediğini söyler. Tırpanını Gökçimen'de bulamamış olan Uluguş Evcî'deki tanıdıklarını da soruşturmaya karar vermiştir. Linlin Uluguş'un tırpan takıntısını gülünç bulur ve onun radyoevinde sohbet programı yapabileceğini söyler. Kağınlarını havuç ve patatesle doldurmuş olan Gökçimenliler sağlamları pazar için ayırdıktan sonra diğerleri külemeye karar verirler. Evcî'ye varan Uluguş Velikullara hediye gönderme işiyle ilgilenen Kâmile'yi görür. Eşinin bütün isteklerine boyun eğen kadın anlatı kişisi için hem üzülür hem de ona kızar. Musdu Ağa'nın evine varan Uluguş Kâmile tarafından karşılanır ve eve davet edilir. Musdu Ağa evinde ilk defa ağırladığı Uluguş'a iyi davranır. Onu kendi tarafına çekmek ister. Uluguş'a kahveyle bal ikram edilir. Musdu Ağa evindeki köylülere Uluguş'un tırpanını görüp görmediklerini sorar. Ankara'daki tanıdıklarının isteği üzerine Musdu Ağa köylülerden testi peyniri toplamaya başlamıştır. Topladığı testi peynirlerini Ankara'daki dostlarına satacaktır. Musdu Ağa Uluguş'a Dürü'nün ve Velikulların durumunu sorar. Uluguş Musdu Ağa'ya Dürü'nün yaşça çok küçük olduğunu ve ilerleyen günlerde Dürü'nün çocuklarla büyük sorunlar yaşayacağını söyler. Fakat Musdu Ağa Uluguş'a Dürü için herkesi ve her şeyi gözden çıkarmaya hazır olduğunu söyler. Eğer varsa Dürü'nün sevdiği kişiyi de ortadan kaldırmaya hazır olduğunu söyler. Eşer varsa Dürü'nün sevdiği kişiyi de ortadan kaldırmaya hazır olduğunu söyler. Parasıyla her şeyi yapabileceğini ve her sorunu çözebileceğini söyleyen Musdu Ağa, gerektiği takdirde köylüler arasında parayla tanık kiralayıp yaşını küçültebileceğini söyler. Musdu Ağa Uluguş'tan yatıya kalmasını ister. Fakat tavuklarını bahane eden Uluguş karanlığa rağmen evinin yolunu tutar.

İki Ailenin Görüşmesi ve Düğün Urbası Hazırlığı Hafız Şakir Efendi Velikulların evinde Havana'yı ikna etmek için dua okumaya ve söylev çekmeye devam eder. Bir süre sonra Musdu Ağa eşi Kâmile'yle birlikte Velikul'un evine gelir. Cumhuriyet Bayramı'nda yapılması planlanan düğün için düğün urbası yapılmasına karar verilmiştir. Musdu Ağa Velikul'la Havana'ya Bolu veya Ankara'ya gitmeyi teklif eder. Onları minibüsle götürüp getireceğini söyler. Uzun süre Şakir Efendi'nin, Muhtar Cemal'in, Velikul'un ve Gökçimenlilerin baskılarına direnmiş olan Havana daha fazla dayanamaz ve düğün urbasına katılacağını söyler. Ankara'ya minibüsle gidileceğini öğrenen misafirler de düğün urbasına katılmak isterler. Musdu Ağa evdeki misafirleri de Ankara'ya götüreceğini söyler. Dışarıda Havana'yla karşılaşan Uluguş, pes ettiği ve kızının evlenmesine razı olduğu için ona sitem eder. Fakat Havana çevre baskısına daha fazla dayanamadığını ve çaresiz kaldığını söyler. Ertesi Sabah düğün urbası için Ankara'ya gidilir. Evde kardeşi Evşen'le ilgilenen Dürü kendini asarak öldürmeyi düşünür. Musdu Ağa'yla evlenmektense dağdaki bir ayıyla evlenmeyi yeğler.

İntihar Etmiş Gökçimenli Kızlar Evşen'i evin içinde bırakıp yemliğe giden Dürü kendini asmak amacıyla bir ip bağlar. Bu sırada Uluguş eve gelir ve Dürü'ye seslenir. Dürü'yü yemlikte bulan ve onun elindeki ipi gören Uluguş oldukça endişelenir. Zira Uluguş Dürü'nün kendini asmak istediğini anlar. Uluguş Dürü'ye kendini asmasının çözüm olmayacağını söyler ve daha önce kendini asarak intihar etmiş olan Gökçimenli kızların öykülerini anlatır. Gökçimen'in güzeller güzeli genç kızlarından biri olan Haçça köyün delikanlılarından biriyle aşk yaşamaktadır. Fakat maddi açıdan refaha kavuşmak isteyen ailesi onu Yazırlı Haydar isimli bir yaşlıya vermek ister. Haçça kendini samanlıkta asarak intihar eder. Bir süre sonra Haçça unutulmuş ve Yazırlı Haydar başka bir genç kızla evlenerek Haçça'yı tamamen unutmuştur. Evlenmek amacıyla para biriktirmek için kente göç etmiş olan gençler amaçlarına ulaşamadıkları için köylerine geri dönememişlerdir. Almanya ve Hollanda gibi ülkelere göç etmiş olan çoğu işçi de geri dönememiştir. Köyün kahvecisi Linlin'in kız kardeşi Ümmü de Bambil Feyzullah adında biriyle evlendirilmek istenmiş fakat daha sonra sürekli silahıyla gezen bir eşkiya olan Yalama

Talip onu istemiştir. Henüz gençliklerini yaşayamamış olan birçok Gökçimenli kız çareyi intihar etmekte bulmuştur. Dinlediği hikayelerden dolayı içi sıkılan Dürü, davet edilmesi üzerine Uluguş'un evine gider.

Gökçimenlilerin Musdu Ağa'yı Övmeleri Sabah erken vakitlerde düğün urbası için minibüsle Ankara'ya gitmiş olan aileler köye geri dönerler. İki aileyle birlikte Ankara'ya gitmiş olan Gökçimenli kadınlar komşularına Ankara'daki renkli hayatı, mağazaları, lokantaları anlatırlar. Aldıkları eşyalardan, kıyafetlerden ve yedikleri yemeklerden bahsederler. Musdu Ağa'nın Havana'yı hiç konuşmadığını ve onun isteyebileceği her şeyden birkaç tane satın aldığını söyler. Yalnızca Dürü'nün ebeveynleri için alışveriş yapmamış olan Musdu Ağa yanında getirdiği konuklarına da birçok ikramda bulunmuştur. Alınan eşyalar minibüse sığmadığı için Ankara'da kalan eşyalar daha sonra getirilecektir. Gökçimenli kadınlar Dürü'nün başına talih kuşu konduğunu ve onun bundan sonra oldukça rahat bir hayat yaşayacağını söylerler. Ancak Gökçimenli kadınlar bir süredir Dürü'nün kendini öldürmek istediğini ve bazı girişimlerinin de olduğunu duymuşlardır. Daha önce intihar etmiş olan kızları hatırlarlar. Uluguş'un Dürü'ye intihar eden kızların öykülerini anlatmış olabileceğini akıl ederler.

Uluguş'un Dürü'yü Korumak İstemesi Eve döndüğünde kızını evde bulamadığı için endişelenen Havana onun gelmesiyle rahatlar. Ankara'da yapılan alışverişten bahsetmek istese de kızının bundan rahatsız olacağını anlar. Zira bütün gördüğü yeniliklere rağmen Havana Dürü'yü Musdu Ağa'ya vermeye razı değildir. Daha önce intihar etmiş Gökçimenli genç kızlarla aynı kaderi paylaşmasını istemediği Dürü'yü korumak amacıyla Uluguş onunla konuşmak ister. Velikul'un Dürü'ye kendisiyle görüşmesine izin vermeyeceğini bildiği için köyün genç kızlarından Zakey'le görüşür ve ondan onu çağırmasını ister. Bunun üzerine Zakey Velikulların evine gider ve harıma gidip havuçla şalgam toplama bahanesiyle Dürü'yü evden çıkarmayı başarır. Bağlıkta Uluguş'la buluşan Dürü Musdu Ağa'nın yolunu kesmeye ve onunla konuşmaya karar verir. Musdu Ağa'nın geçeceği yolu bilen Uluguş Dürü'yü oraya götürür. Musdu Ağa'nın atıyla eve doğru ilerlediğini gören Dürü onun yolunu keser. Dürü Musdu Ağa kesin ve açık bir üslupla onunla evlenmek istemediğini ve birbirlerine denk olmadıklarını söyler. Musdu Ağa'yı evlenmekten vazgeçmesi konusunda uyarır ve aksi halde kötü şeyler olacağını söyler. Dürü'yü hafife alan ve onun Uluguş tarafından dolduruşa getirildiğini düşünen Musdu Ağa sinirlenmemeye gayret gösterir. Sözlerini tamamlamasının ardından Dürü Musdu Ağa'nın yanından ayrılır. Zakey'le birlikte harımdan havuç ve şalgam topladıktan sonra Uluguş'un yanına gider. Ona Musdu Ağa'yla arasında geçen diyalogu anlatır.

Gökçimenli Kızların Yaşlı Erkeklerle Evlenmek Zorunda Kalmaları Pazartesi gününe denk gelen Cumhuriyet Bayramı'nda Musdu Ağa'yla evlenecek olan Dürü için kız şenliği düzenlenmesine karar verilir. Zakey, Hasibe, Sevim ve Sultan "erfene" olarak anılan kız şöleni için Havana'dan izin istemeye karar verirler. İzin almak amacıyla Velikulların evine giden kızlar Havana'nın hala misafir ağırladığını görürler. Kızlar Sultan'ın evinde akşam vakitlerinde yapılacak olan erfene için Havana'dan Dürü'ye izin vermesini isterler. Evdeki misafir kadınların hiçbir olumsuz tepki vermediklerini gören Havana Dürü'ye izin verir. Akşam vakitlerinde Sultan'ın evinde buluşan kızlar evlilik üzerine konuşurlar. Genç ve güzel kızların neden yaşlı zenginlerle evlendiklerini sorgularlar. Köyün gençlerinin maddi imkansızlıklardan dolayı korkak olduklarını ve çoğunun kente göç etmek zorunda kaldığını söylerler. Bundan dolayı köyün güzel genç kızlarıyla yaşlı zenginler evlenmektedirler. Öykü dinlemek isteyen kızlar Uluguş'u eve davet ederler. Eve gelen Uluguş'un Dürü'nün içinde bulunduğu durumdan dolayı üzgün olduğunu söyler ve daha önce aynı duruma düşüp intihar etmiş olan Gökçimenli kızlara değinir. Uluguş erfenedeki kızlara istemedikleri kişilerle evlenmemek konusunda ailelerine karşı direnmedikleri sürece birçok kızın daha intihar edeceğini söyler. Evdeki beş kızlara Dürü'nün Musdu Ağa'yla evlenmemesi için mücadele etmelerinin kendilerini de kurtaracağını söyler. Zira yakın gelecekte Dürü'nün içinde bulunduğu duruma diğer kızlar da düşeceklerdir. Uluguş kızları ailelerine başkaldırmaları konusunda ikna eder. Gökçimen'in güzel ve genç kızlarının ömürlerini yaşlı adamlarla birlikte olarak heba etmelerini istemez. Ardından kızlar kendi aralarında oyun oynamaya başlarlar.

Havana'nın Dağlıyla Evlendirilmiş Kızı: Cevriye Evdeki bulaşıkları yıkayıp temizlik yapan Havana Dürü'nün durumu ve onu içinde bulunduğu durumdan kurtaramadığını düşündükçe dertlenir. Evin içinde neselerin geldiğini duyan Havana pis suyla dolu leğeni gübrelige dökerken kucağındaki ve sırtındaki iki çocuğuyla Kırılı'dan gelmiş Cevriye'yi görür. Altı yıl önce evlenmiş olan Havana'nın kızı Cevriye dört çocuk dünyaya getirmiştir. Eşi ve ailesiyle birlikte yayladan düze inmiş olan Cevriye Gökçimen'e gelmiştir. Havana, bir dağlıya ve Evcili bir görgüsüze kaptırdığı çocukları için üzülür. Velikul'un da ikiliye katılmasıyla birlikte Dürü'nün evlilik merasimi üzerine konuşulur. Cevriye Dürü'nün Musdu Ağa'yla evlenmesinin ailenin maddi refahı için oldukça iyi olacağını söyler. Velikul Cevriye'ye

hak verir ve kendisine destek olduğu için ona sarılır. Zira Musdu Ağa'nın askerden dönecek olan Kamil'e iş bulabileceğini, Cevriye'yi dağdan düze indirebileceğini ve kendilerini ise Kızılca'ya yerleştirebileceğini söyler. Havana, daima Velikul'u desteklemiş olan Cevriye'ye içten içe öfkelenir.

Velikul'un Kendisine Karşı Gelinmesinden Rahatsız Olması Sabah kahvaltısı sırasında Dürü Musdu Ağa'yla birlikte yattığını, ona dudaklarını öptürürken tiksindiğini ve zorla onun altına yatırıldığını düşünür. Kızının dalgınlığını fark eden Havana ona seslenir. Ürpererek kötü düşüncelerinden sıyrılan Dürü ağlamaya başlar. Havana Dürü'ye kötü kaderini kabul edip kaderine yazılanları yaşaması gerektiğini söyler. Kızının ve eşinin sızlanmalarından bunalan Velikul kendisine kesin olarak itaat edilmesini isteyip evden ayrılır. Muhtar Cemal'i ve Hafız Şakir Efendi'yi görmek amacıyla Linlin'in kahvehanesine gelir. Onları bulamaması üzerine bir sandalyeye oturup kahve ister. Velikul Linlin'e Şakir Efendi'nin günlerce evde dua okuyup cinleri defettiğini fakat kızının karnındaki inatçı cinden kurtulamadıklarını söyler. Linlin Velikul'a kızını ve eşini bunalımdan kurtarmanın tek yolunun evlilikten vazgeçmesi olduğunu söyler. Fakat Velikul Musdu Ağa'nın çok fazla masraf yaptığını ve düğünden vazgeçmesi durumunda herkese rezil olacağını söyler. Linlin Velikul'a hem malını hem de sevdiklerini kurtaramayacağını ve birini seçmesi gerektiğini söyler. Velikul Dürü'nün karnında olduğunu düşündüğü cinin çıkarılması için yeniden Şakir Efendi'yle görüşmeye karar verir ve kahvehaneden ayrılır.

Velikul'un Dürü'yü Ahıra Kapatması Hafız Şakir Efendi'nin evine varan Musdu Ağa kızının durumunu anlatır ve içindeki cinin bir an evvel çıkarılmasını ister. Gerektiği takdirde Velikul Peçenek'teki hocaları da getirtebileceğini söyler. Fakat Şakir Efendi Peçenek'te kendisinden daha bilgili bir hoca olmadığını söyler. Şakir Efendi Velikul'a eve son bir defa daha okuyup üfleyeceğini söyler. Eve varılmasıyla birlikte Şakir Efendi kapının önündeki basamaklara üfleyip tükürmeye başlar. Ardından evin içindeki merdivenin basamaklarına da saatler boyunca okur, üfler ve tükürür. Dürü'nün evde olmadığını fark eden Velikul Havana'nın onun nerede olduğunu bilmediğini öğrenir. Kızını arayıp bulmak amacıyla evden ayrılan Velikul ilk olarak Dürü'nün kız arkadaşlarının evine bakar Onu arkadaşlarının evlerinde bulamaması üzerine Uluguş'un evine gider. Dürü, kız arkadaşları ve Uluguş'la birlikte oturup dertleşir ve birlikte ağlaşmaktadırlar. Uluguş'la görüşmeyi yasakladığı kızına çok sinirlenen Velikul onu kolundan tutup zorla eve götürür. Eve varılmasıyla birlikte Velikul kızını ve eşini dövmeye başlar. Onlara engel olamayacağını anlaması üzerine hem kızını hem de eşini ahıra kapatır. Ardından Linlin'in kahvehanesine gelen Velikul eşini ve kızını ahıra kapattığını anlatır. Fakat Linlin Velikul'un şaka yaptığını sanarak başlangıçta ona inanmaz.

Dürü'nün Ahırdan Kurtarılması Eşeğine binmiş olan Koreli Hüsnü Linlin'in kahvehanesine doğru ilerlemektedir. Bir süre kahvedekilerle oturup sohbet ettikten, onlara Kore Savaşı'ndaki anılarını anlattıktan sonra camiye gider. Yaklaşık bir yıldır Musdu Ağa'ya olan borcunu ödeyemediği için oldukça huzursuz hisseden Koreli Hüsnü üç yüz lira kadar eksik olduğunu fakat elindeki parayla borcunun bir kısmını kapatacağını söyler. Linlin Koreli Hüsnü'yü destekler fakat Musdu Ağa'nın üç yüz liralık borcun üstüne yüz lira faiz ekleyeceğini ve Selver'le kırıştırmaya devam edeceğini içinden söyler. Linlin Zakey aracılığıyla Uluguş'a Dürü'nün ahıra kapatıldığını haber verir. Uluguş, Zakey ve Sevim'den ahırın gübrelüğünden içeri girip Dürü'yü kurtarmasını ister. Linlin Velikul'u lafa tutar. Gizlice aralarında plan yapan Linlin ile Uluguş ikilisi Dürü'yü nerede saklayacaklarını kararlaştırır. Zakey'le Sevim elleri bağlı ve altına işemiş olan Dürü'yü ahırdan kaçırlar. Ayılmış olan Havana Evşen'le Dürü'yü bulamaması üzerine onların öldüğünü düşünür ve Velikul'un ölmesini diler. Velikul Linlin'e kızını ve eşini ahıra nasıl kapattığını övünerek anlatır. Velikul'u dinleyen ve ona destek olurmuş gibi davranan Linlin, içten içe ona sövmektedir.

Velikul'un Dürü'yü Ahırda Bulamaması Zakey'le Uluguş, ahırdan kaçırdıkları Dürü'yü Linlin'in evine getirip bırakmışlardır. Uluguş Gökçimenli kızları Linlin'in evine sürekli gelmemeleri konusunda uyarır. Aksi halde dikkat çekeceklerini ve Dürü'nün saklandığı yerin tespit edilebileceğini söyler. Dürü'yü evinde ağırlamayı severek ve isteyerek kabul eden Azime, onu gerektiği kadar evinde saklayabileceğini söyler. Yakalanmaktan ve yeniden işkenceye maruz kalmaktan çok korkan Dürü Linlin tarafından sakinleştirilir. Linlin'in yakınları Dürü'yü Musdu Ağa'yla evlendirmeye çalışan Velikul'u eleştirir. Köyün güzel kızlarının yaşlı ve zengin adamlarla evlenmek zorunda kaldığı siyasi-iktisadi düzeni eleştirirler. Kahvehaneden ayrıldıktan sonra eve dönen Velikul'un ayaklarına kapanan ve onları öpen Havana kızına ne olduğunu öğrenmek ve ona yeniden kavuşmak ister. Havana Dürü'nün Velikul tarafından öldürüldüğünü düşünür. Ahıra giren Velikul bıraktığı yerde Dürü'yü bulamaması üzerine derin endişe yaşar. Kızının gübrelikten kaçtığını düşünse de açıklık onun erişemeyeceği kadar yüksektir. Velikul'la Havana ikilisi Dürü'nün ortadan kaybolmuş olmasından dolayı birbirlerini

suçlarlar. Neredeyse her gün eve gelip kötü cinleri defettiğini söylemiş olan Şakir Efendi'yle görüşmeye karar verilir. Linlin, yeniden işkenceye ve baskıya maruz kalacağını düşünen Dürü'yü sakinleştirmeye çalışmaya devam eder. İt Ömer'le Velikul Dürü'nün kaçmış olmasından dolayı Şakir Efendi'yi suçlar. Okuduğu duaların hiçbir işe yaramamış olmasından dolayı hocalığı sorguların. Hocalığının sorgulandığını gören Şakir Efendi soyunu ve şecerelerini övmeye başlar. Dürü'yü aramaya başlamış olan Havana, hiçbir işe yaramayan tartışmalara girmiş olan erkeklere sitem eder.

Musdu Ağa'nın Dürü'yü Gökçimen'de Araması Evc'i'ye giden İt Ömer Musdu Ağa'ya Dürü'nün kaybolduğunu haber verir. Bunun üzerine Musdu Ağa topladığı birkaç adamla birlikte kamyonla binip Gökçimen'e gelir ve Velikul'ı sorgular. Havana kızının kaçmasına sebep olan ve kendilerini şiddet uygulamakla tehdit eden Musdu Ağa'ya öfkelenir. İt Ömer Velikul'la görüşen ve Dürü'nün ahıra kapatıldığını bilen herkesin sorgulanmasını ve evlerinin aranmasını önerir. Havana'nın hakaretlerine daha fazla tahammül edemeyen ve Gökçimenlilerle görüşmek isteyen Musdu Ağa Linlin'in kahvehanesine gider. Kahvehaneye varmış olan Musdu Ağa etrafına toplanmış olan köylülere tehditler savurur. Linlin Musdu Ağa'yı sakinleştirmeye ve İt Ömer'in tansiyonu boş yere yükselttiğine inandırmaya çalışır. Linlin'in üslubundan ve söylediklerinden etkilenen Musdu Ağa onu inandırıcı bulur. Jandarmaları köye getirip köylüleri falakaya yatırmaktan vazgeçer. Linlin'in söylemleri üzerine Musdu Ağa ilk olarak Uluguş'un evini aramaya karar verir. Uluguş'un Dürü'yü kaçırdığından emin olan Musdu Ağa kızın evde bulunmaması üzerine hayal kırıklığına uğrar. Fakat olayın arkasında Uluguş'un parmağı olduğundan emindir. Linlin'in önerisi üzerine genç muhtarın evi aranır. Evinin arandığını öğrenen muhtar koşarak oraya gelir Musdu Ağa'ya yasalara aykırı hareket ettiğini ve hukuki bütün yollara başvuracağını ve hakkını arayacağını söyler. Ancak Musdu Ağa sahip olduğu köylerde kanunun da kendisi olduğuna inanmaktadır. Musdu Ağa muhtara istediği yere şikâyetle bulunmasını söyler ve onu aramaya devam eder. Dürü'nün orada da bulunmaması üzerine Koreli Hüsnü'nün evine doğru yola çıkılır.

Linlin'in Dürü'yü Muhtarın Evinde Saklamaya Karar Vermesi Musdu Ağa tarafından evi basılmış olan genç muhtar köy okuluna gider ve Vekil Öğretmen Hüseyin'e şikâyet dilekçesi yazdırmak ister. Lise üçüncü sınıfı bir türlü bitirip mezun olamamış olan öğretmen vekili bitirme sınavlarına hazırlanmaktadır. Bundan dolayı köy çocuklarının eğitimiyle pek ilgilenemez ve derslere girmez. Liseyi bitirdikten sonra hukuk eğitimi almak istemektedir. Genç muhtar Vekil Öğretmen Hüseyin'e Musdu Ağa'nın yasa dışı bir şekilde ev aradığını söyler ve hakkını nasıl arayacağını sorar. Köylülerin hakkını koruyacak eğitimli gençlerin nerede olduklarını sorar. Üniversiteli gençlerin ABD'lilere ve yerli işbirlikçilerine karşı mücadele verdiklerini ve onlarla olan mücadele bittikten sonra köylere geleceklerini söyler. Vekil Öğretmen Hüseyin muhtara Musdu Ağa'ya karşı tavır alıp sorun yaşamak istemediğini söyler. Zira yazılacak olan şikâyet dilekçesinde imzası olması durumunda kariyerinde ilerleyemeyeceğini bilmektedir. Vekil öğretmenlik işine bile birkaç yerden torpil bularak girmiştir. Muhtarın evine gelen Linlin onun eşiyile görüşür. Muhtarın eşi eşinin öğretmenle görüşmeye gittiğini ve Musdu Ağa'yı şikâyet edeceğini söyler. Muhtarla eşinin güvenilir kişilikler olduklarını düşünen Linlin Dürü'yü onların evinde saklamak ister. Muhtarın eşi Dürü'yü saklamak için elinden geleni yapacağını ve onu kimseye vermeyeceğini söyler. Linlin de aynı şekilde Dürü'nün muhtarda saklandığını kimseye söylemeyeceğine söz verir. Dürü'nün saklanması konusunda muhtardan da güvence alan Linlin yarım saat içinde kızı getireceğini söyler.

Dürü'nün Bulunmaması ve Davulcuların Matem Havaları Çalmaları Koreli Hüsnü'nün evini didik didik arayan grup hiçbir şey bulamaz. Selver onların durumunu gülümseyerek karşılar. Zira eşinin küçük bir kızı kaçırıp evde saklamayacağından emindir. Dürü'nün Koreli Hüsnü'nün evinde bulunmaması üzerine Musdu Ağa bir anlık çaresizliğe kapılır. Linlin'in söylemlerinden ve yönlendirmelerinden şüphelenen Musdu Ağa onun evini de aramaya karar verir ve Gökçimen'e geri döner. Linlin'in hasta gelinine geçmiş olsun bile demeden bütün evi arayan grup Dürü'yü bulamaz. Evinin arandığını gören Linlin Musdu Ağa'ya öfkelenmez ve hala onun yanında saf tutuyormuş gibi davranır. Davulcuların geldiği ertesi sabah Musdu Ağa ve ailesi oldukça üzgün ve öfkeli. Dürü'yü bulamamış olmanın verdiği üzüntü ve öfke nedeniyle şenlik yapılması gereken gün matem gününe döner. Musdu Ağa üzgün bir halde gördüğü eşine, çocuklarına ve gelinlerine Dürü'yü mutlaka bulacağını söyler. Zurnacı Celal'den Cezayir havası çalmasını ister.

Siyasilerin ve Jandarmanın Olaya Müdahil Olmaları "Kabak Musdu köyde Dürü'yü bulamayınca son çare olarak şehre Aziz Başkan'ın yanına gider. Demokrat Parti'nin il başkanı olan Aziz Bey, Kabak Musdu'nun yakın dostudur. Seçim zamanı Kabak Musdu partiye çalışır, köylerden çok oy toplar. Aziz Bey de karşılığında Kabak Musdu'nun bürokratik işlerini halleder. Aziz Bey koyu Amerikancıdır.

Onların Türkiye'deki birçok yatırımını över ve Türk dostu olduklarını dile getirir. Musdu'nun işi için komutanla konuşur; köye jandarmalarla, dinleme cihazları yollar.

Jandarmaların Gökçimenlileri Baskı Altına Almaları Köyde jandarmaları ve çavuşu iyi ağırlayan Musdu ertesi gün aramalara katılır. Jandarma çavuşu davul çalan Çalgıcı Celal ile Karl Marks tartışmasına girer. Celal sosyalisttir. Çavuş ise onu militanlıkla suçlayarak, dosya hazırlayacağını ve içeri attıracağını söyler. Celal namussuzluktan girmeyeceği için onurlu olduğunu söyleyerek, dosyasızların utanması gerektiğini dile getirir.

Gökçimenlilerin Bütün Saklama Çabalarına Rağmen Dürü'nün Bulunması Evlere dinleme cihazları yerleştirilir. Kahveci Linlin bunu köylüye duyurarak herkesin konuşurken Dürü'nün kendilerinde olduğunu söylemelerini ister. Gerçekten de her evden "Dürü bizde" cümlesi duyulur. Çavuş buna anlam veremez. Aramalara yardım eden Koca Hafız ile İt Omar tüm köyün birlik olmasına rağmen Dürü'yü bulur. Koca Hafız'a yardımından dolayı Musdu tay sözü verir. Aynı akşam Uluş da romanın başından beri aradığı tırpanını bulur.

Düğün Hazırlıkları ve Uluş'un Dürü'nün Çeyiz Sandığına Bulduğu Tırpanı Koyması Artık düğün dernek kurulmuştur. Ankara'dan misafirler gelir, içkiler su gibi içilir, bol bol eğlenilir. Evcide eğlence, Gökçimen'de acı vardır. Havana ve Velikul üzüntüyle kızlarından ayrılır. Velikul da bu işi para için yaptığını Kahveci Linlin'e itiraf eder. Gelin bohçasına herkes hediye koyduğunda, Uluş da köyün demircisine keskinlettiği kocasının hatırası tırpanı sarıp sarmalar ve Dürü'ye düğün hediyesi olarak verir. Dürü gözyaşları ile köyden ayrılır.

Gerdek Gecesi Dürü'nün Musdu Ağa'yı Öldürmesi ve Dağa Kaçması Hayatını zehir eden Musdu'yla ilk geceyi yaşayacaktır. Dürü'nün kâbus olarak gördüğü ilk gece, içkinin etkisiyle hiçbir şeye takati kalmayan Musdu yataкта sızar. Bunu fırsat bilen Dürü, uyuyan Kabak Musdu'nun karnını Uluş'un verdiği tırpanla deşer ve onu öldürür. Bu olay aslında planlıdır. Kahveci Linlin ile Uluş'un planıdır. Linlin evden kaçan Dürü'yü yolda karşılar, dağlara götürür. Kendisini bekleyen Biloş'a Dürü'yü teslim eder. Köyün delikanlılarından Biloş ile yaşayacaktır artık. Ertesi gün Musdu'nun ölüm haberi tüm köye bomba gibi düşer. Çavuş köye gelir ve Dürü kimdeyse çıkarsın diye bağırır. Bütün köylü yine aynı cümleyi söyler: "Dürü bizde!" (Yıldız 2008, 120-122). Cumhuriyet Bayramı coşkusunun bütün ülkede yaşandığı günde Uluş, suçu üstlenir ve jandarma erlerine teslim olur.

Temalar

Ataerkillik Ankara'ya yakın iki köy olan Gökçimen'le Evcide dış dünyaya büyük ölçüde kapalıdır. Dolayısıyla din-tarım toplumu normlarının baskın geldiği ortamda yaşayan kişiler orta çağa ait düşüncelere, inançlara, algılayış biçimlerine sahiptirler. Anlatının geçtiği açık ve geniş uzamlar olan Gökçimen'le Evcide köyleri kadınların birer mülk olarak kabul edildiği yerlerdir. Kendi vatandaşlık ve insan haklarından haberdar olmayan ve bundan dolayı hakkını aramaktan aciz olan kadın kişiler sömürülür ve ezilirler. Anlatının başkışisi olan on dört yaşındaki Dürü, ellili yaşlarında olan Musdu Ağa'yla zorla evlendirilmek istenir. Maddi durumu kötü olan Gökçimenli aileler kızlarını zengin ve yaşlı erkeklere satarak refaha kavuşmayı amaçlarlar. Kadınların toplum içinde neredeyse hiç söz hakları yoktur. Anlatıda rol oynayan kadın tipler büyük ölçüde fon anlatı kişisi konumdadırlar. Eserin kadın anlatı kişilerinin derin anlamda alınıp satılabilen ve kullanım değerleri olan eşyalar oldukları söylenebilir. Anlatının genelinde erkek egemen bir toplumda yaşanan ve yaşanabilecek sorunlar yazar tarafından gerçekçi uygulamalar çerçevesinde okura yansıtılır.

İnanç Dış dünyaya neredeyse tamamen kapalı olan ve din-tarım toplumu normlarının baskın geldiği iki kurgusal uzam olan Gökçimen ve Evcide yaşayan halklar, din istismarcıları tarafından nesiller boyunca sömürülmüş ve beyinleri yıkanmıştır. Düşünsel olarak dumura uğratılmış olan iki köyün yerleşimcileri karşılaştıkları her sorunu batıl inançlar ve ritüellerle çözmeye çalışırlar. Kabak Musdu Ağa'yla evlenmek istemeyen Dürü'nün fikrini değiştirmesi ve evliliğe razı olamayan aile üyelerinin rıza göstermesi için Hafız Şakir Efendi günler boyunca Velikul'un evinde dualar okur, her yere üfürür ve tükürür. Dürü'yü evliliğe razı edememesi ve onun hala çok mutsuz olması sonucunda onun karnında inatçı bir cinin olduğunu söyler. Evdeki bütün cinleri defettiğini fakat Dürü'nün karnındaki cini çıkaramadığını söyleyen Şakir Efendi elinden geldiği kadar yerlilerin zihnini bulandırmaya devam eder. "Tırpan'da köydeki din adamı köyün yaşantısında müstakil ve etkileyici bir güç olmaktan uzaklaşır. Din adamı Musdu Ağa adına çalışan, onun emri ile aramalara katılan, onun

emri ile büyü ve sihir duaları okuyan bir din adamıdır. Köyün yaşantısını düzenlemek gibi bir görevi gerçekleştiremez” (Karabela (Şermet) 2007, 376).

Suç Ellili yaşlarına gelmiş ve Ankara’da kurduğu ticari ilişkilerle zenginliğine zenginlik katmış olan Kabak Musdu Ağa maddi kaygılarından sıyrılmıştır. Ömrünün son demlerinde elinden geldiğince değişik zevklerin tadına varmayı arzulayan Musdu Ağa, kendinden yaşça oldukça küçük olan bir kızla evlenmek ve onunla cinsel açlığını tatmin etmek ister. Dürü’ye karşı tamamen fiziksel bir arzu duyan Musdu Ağa sapkın düşüncelerini ve hazlarını Dürü’yle bastırmak ister. Bundan dolayı bütün nüfusunu ve zenginliğini kullanarak hem kendi ailesini hem de Dürü’nünkini istediklerini elde etmek konusunda ikna eder. Ellili yaşlarında olan Musdu Ağa kendinden yaşça oldukça küçük olan bir kızla zorla evlenmeye çalışarak ve hem onun hem de ailesinin üzerinde baskı kurarak suç işler. Dürü Musdu Ağa’dan çok korkar ve ondan sürekli kaçır. Onunla evlenmektense kendini intihar etmeyi düşünür. Kabak Musdu, istediği şeyi elde etmek için hem yasaları çiğner hem de kendisine karşı gelenler üzerinde baskı kurar.

Ceza Bürokrasi ve siyasetteki nüfusunu kullanıp maddi gücünü de Dürü’yle evlenmek için seferber eden Musdu Ağa amacına ulaşır. Fakat Dürü, bir ömür boyunca Musdu Ağa’yla yaşayıp onunla birlikte aynı yatağa girmektense katil olmayı tercih eder. Uluguş, düğünden önce eşinden yadigar kalan kaybolmuş tırpanı bulur ve onu çeyiz sandığına koyar. Düğün gecesi gerdek odasına tamamen sarhoş bir halde gelen Musdu Ağa Dürü tarafından tırpanla öldürülür. Mevcut hukuk sisteminin sağlamamış olduğu adaleti Dürü kendi başına kan dökerek sağlamak zorunda kalır. Eserin sonunda Dürü en büyük korkularından biriyle yüzleşir ve onu alt eder. Musdu Ağa bütün kötülüklerinin cezasını canını vererek öder.

Güç “Romanda Musdu Ağa para gücü sayesinde parti başkanlarıyla düşüp kalkmakta, parti başkanları aracılığıyla bütün istedikleri gerçekleşmekte, gerektiğinde tüm devleti güvenlik güçleriyle birlikte kullanabilmektedir. Evleneceği Dürü’nün kaybolması üzerine onu buldurmak için parti başkanı Aziz Bey’i araya koyarak parti başkanının da yardımıyla devletin bütün imkanlarını şahsi amaçları için seferber eder” (Karabela (Şermet) 2007, 374). Kendi çıkarlarını korumak ve arzularına kavuşmak için siyasilerden yardım isteyip devletin imkanlarını kullanabilen Musdu Ağa siyasi alanda da söz sahibi olduğunu gösterir. Demokrat Parti için köylülerden oy toplamış olan Musdu Ağa, yardımlarının karşılığında siyasilerden kendisini korumasını ister. Dürü’nün bulunması amacıyla köylülerin evlerine dinleme cihazları koyulur ve onlara baskı yapılır.

Dostluk/Dayanışma Nesiller boyunca sömürülmüş, ezilmiş ve karanlıkta bırakılmış olan Gökçimen halkı bireysel kurtuluş yolları bulmanın ötesine geçememiştir. Gökçimenli fakir ailelerin sınıf atlamak ya da kısmen de olsa maddi olarak refaha kavuşmak için yapabildikleri tek şey genç ve güzel kızları zengin erkeklere satmaktır. Bu çağdışı gelenekten dolayı derin acılar yaşamış olan anlatı kişileri yerlileri örgütlemeye çalışırlar ve onları başkaldırı konusunda güdümlerler. En başta Uluguş genç köylü kızları örgütler ve Dürü’nün Musdu Ağa’yla evlenmesine engel olmaya çalışır. Kız çocuklarının oluşturduğu küçük örgüte bir süre sonra başka köylüler de katılır. Anlatının sonlarında bütün Gökçimen halkı Dürü’yü korumak ve onun Musdu Ağa’yla evlenmesine engel olmak için sorumluluk alır. “Romanlarında bir bütünleşme ve örgütlenme içinde kahramanlarını başarıya ulaştıran yazar bu romanda da aynı temayı kullanır” (Karabela (Şermet) 2007, 375).

Korku Anlatının on dört yaşındaki kız başkışisi, evlendirilmek istendiği ellili yaşlarındaki Musdu Ağa’dan korkar. Dürü Musdu Ağa’yla evleneceğini düşündükçe içine kapanır ve duygusal dengesini kaybeder. Sürekli ağlamaya başlar ve paranoya bütün benliğini kuşatır. Anlatının başkışisi kendisini evlendirmek isteyen kişilerden ve evlenmesinin istendiği kişiden korkar. Kendisine baskı yapılması sonucunda anlatının sonunda çözüm yolu olarak cinayete başvurur.

Şehvet Anlatının en önemli kart tipleme olan ve engelleyici işlevini gören Musdu Ağa, maddi olarak kendini tamamen tatmin etmiş bir kişiliktir. Artık Musdu Ağa’ya hayatta en çok zevk veren şeyler kadınlardır. Özellikle bakire kızlarla birlikte olmak onda sapkın bir tutku haline gelmiştir. Fiziksel olarak çok beğendiği Dürü’yü sürekli hayal eder. Dürü Musdu Ağa’nın derin cinsel hazlar duymasına neden olur. İstediklerini elde edebilmek için Musdu Ağa bütün ailesini, sevdiklerini ve köylüleri karşısına alır.

Kişi İncelemesi

Dürü (Duygusal/Mantıklı) Velikul'la Havana'nın küçük kızı olan Dürü, ilkokul beşinci sınıfı yeni bitirip mezuniyet belgesini almış ve on dört yaşına yeni girmiştir. Yeşil gözleri, sarı saçları, al yanakları ve inceliğiyle ön plana çıkarılan Dürü'nün güzelliği üzerinde durulur. Anlatıyı meydana getiren ana çatışmanın köylü kadın tarafında yer almaktadır. Toplumun belirli bir kesimini temsil eden anlatı kişisi tip niteliğine sahiptir. Greimas'ın Eyleysel Örnekçesi'ne göre Dürü özne işlevine sahiptir. Her ne kadar eylemsel olarak etkisiz gibi görünse de anlatının başkişisidir. "Genç kızlar kadere boyun eğmeyen, şartlarını zorlayan genç kızlar olur genellikle. Bunları bu yola sevk eden ya da bu bilince eriştiren ise genellikle köyde bilge sıfatını taşıyan yarı deli görünümündeki yaşlı kadın ya da erkeklerdir" (Karabela (Şermet) 2007, 355). "Dürü romanda haksızlığa karşı koyan, direnen, 14 yaşlarında bir çocuktur. Tek suçu yeşil gözlü güzel ama yoksul bir ailenin kızı olmasıdır. Kendi kaderine karşı çıkıp, Musdu'yu öldürerek bu tarz niyeti olanlara da bir ders vermektedir. Yaşı yaşına uygun olmayanların böyle bir işe kalkışanların ölüm dahil her şeyi göze alması gerekmektedir" (Yanardağ 2005, 349). "Dürü'nün psikolojik özelliklerine gelince, mutlu olunca gözlerinin içi güler. Korktuğu zaman dizlerinin bağı çözülür, düşüp bayılacak gibi olur. Kabak Musdu'yu gördüğü zaman da büyük bir korkuya kapılır" (Erol 2019, 51). Fakat Musdu Ağa tarafından istenmesinin ardından bütün duygu durumu değişir.

Haya/perest Musdu Ağa'dan nasıl kurtulacağını düşündüğü ve bu konu üzerinde birileriyle görüştüğü zaman çocuksu düşüncelere kapılır: "Ah, nine kız kaldıran aylardan birine rastlasaydı ormanda. Ayının karısı olsaydı. Yaşasaydı yıllarca ayıyla. Sabahtan akşamaca bekleyeydi ayının örtüp gittiği inde. Akşam ayının getirdiği bal tenekelerini, yağ tenekelerini dizseydi güzelce, sonra ayıyla birlikte karınlarını doyursalardı. Sonra da, birinin dili var, birinin dili yok, yatsalardı. Ayı yalaysaydı Duru'nun ayaklarını. Yalaya yalaya yaralar açsaydı bundan iyi olurdu" (Baykurt 2017, 132).

Cesur Musdu Ağa'yla evlenmek istemeyen Dürü onun karşısına çıkar ve onu uyarır: "Olmayacak işlere gönül koşturma Kabak emmi! Ben senin esmalın değilim. Benim günahıma girme. Ben kendimi sana mundar ettirmem. Onun için yoluna çıktım, kendi ağzımla kulağına söylüyorum. Sen bu işten vazgeç. Vazgeçmezsen sen bilirsin. Benden günah gitti. Pişman olduğun zaman eline heç fırsat geçmeyecek. Çok fena olacaksın. Bütün bu gidende, Kızılca'da, Ankara'da şan olacaksın. Dürü dediymi bile deymeyeceksin!..." (Baykurt 2017, 163).

Uğursuz Velikul, Musdu Ağa tarafından istenen Dürü'nün uğursuz olduğunu düşünür: "Yani bu kız var ya, daha doğduğu günden anladım bunun başımıza böyle büyük işler açacağını. Bunun doğduğu gece ayın çevresi ağıllandı. İçi de koyun ciğeri gibi kırmızıydı ağıllın. Bu Uluguş'un kocası esas Uluguş varıdı, yani Uluguş Amat: "Ayın çevresi yetmiş yılda bir kez böyle ağıllanır, içi böyle kırmızı olur. O gün doğan kızın anasına bubasına vay! Kendine vay. Köyüne vay!...Emme o gün doğan çocuk oğlan olursa zabıt olur, bastaki kralların padişahların analarını sinkaf eder. Bu eyi bak!..." dedi. "Bizimkiyse kız oldu! Kız oldu ki anla halimizi Camal!..." (Baykurt 2017, 218).

Üzgün Musdu Ağa'yla evlenmek zorunda kaldığı için oldukça üzgündür: "Ağlayacak, ağlayamıyor; bağıracak, bağıramıyor. Dumanlı boranlı bir dağ üstüne geliyor; dünyanın taşı kayası üstüne yıkılıyor. Bunca ağırlığın altından nasıl kalkacağını bilemiyor. Kabak Musdu'nun göbeğini, gövdesini, bıyıklarını, hele kaplamalarını aklına getiriyor, korkudan çıldırıyor. Aklım çıkıp gitmesin diye, başının üstünü bastırıyor" (Baykurt 2017, 23).

Çaresiz Musdu Ağa'yla evlenmemenin yollarını aradığı zamanlarda kendini çok çaresiz hisseder: "Ne yapacağım ben o herife varıp? Nasıl baş edeceğim dünyaları, yılları? Şişgöbek'in gülüşü, bakışı gözümün önüne geldi mi boğulacak gibi oluyorum" (Baykurt 2017, 89).

Mutlu Musdu Ağa'yı öldürmeye ve ondan bu şekilde kurtulmaya karar verdiğinde az da olsa rahatlar: "Artık gülüyor, şakıyor! Göküş gözleri dere suları gibi oynayıp duruyor. Gelenlere kalkıyor, el öpüyor. Karıların kızların boynuna sarılıyor. Anasının evini bırakıp gidecek kız oturur ağlar, değil mi? Dürü ağlamıyor, gülüyor. Benzi biraz soluk; ama o kadar olur!" (Baykurt 2017, 327).

Uluguş (Sosyal/Sorumlu) Eşini ve çocuklarını savaş cephelerinde kaybetmiş olan Uluguş dürüst kişiliği ve adaletten yana tavır takınması nedeniyle Gökçimenlilerden saygı görür. Köyün hikâye ve masal anlatıcılarından biridir. Bundan dolayı özellikle köyün kız çocukları tarafından çok sevilir. Anlatının bilge tiplmesi olan Uluguş Greimas'ın Eyleysel Örnekçesi'ne göre yardımcı işlevine

sahiptir. Olumsuz tiplere karşı mücadele eden norm anlatı kişisi güdümlenici bir öncü rolündedir. "Köylülerin kendisine kır serçe lakabını taktığı, anlatıcının ifadesiyle romanın en bilge ve köyün akıllı delisi olan Uluguş ise ak saçlıdır, gözleri bir çiftin namlusu gibi birbirine yaklaşır derinleşir, çok kırışık ve bilge yüzlüdür. Kuru elleri vardır. Düşünceliyken bazen üst dişleriyle alt dudağını ısırır. Yaşlılığından dolayı ah, ıh çekerek dolaşmasına rağmen yaşından umulmayacak kadar çeviktir. Bir şey anlatırken bazen arı vızıltısını andıran bir sesle konuşur. Kocasını Çoban Ahmet'e kaçırmış ve çok mutlu bir evlilik yaşamıştır. Kocasını unutamaz. Kocasından kalma her eşya, onun için çok değerlidir" (Baykurt 2017, 70). "Uluguş, köylülerin Musdu Ağa ve onun sahip olduğu para ve bürokratik güç karışında birleşip isyan etmesini ister. Kızın anne ve babasını bu işten vazgeçirmeye çalışır; fakat istediği sonuca ulaşamayınca köyün kızlarını örgütleyerek bu evliliği engellemeyi amaçlar" (Çetin 2021, 100). "Marjinal karaktere sahip yaşlı kadınların ortak özelliği romanın mesajını üstünde taşıyor olmalarının yanı sıra yazarın sözcülüğü gibi bir görevi de üstlenirler" (Karabela (Şermet) 2007, 349-350).

Bilge Gizemli tavırları ve tutumu sayesinde Uluguş yöre halkının ilgisini ve saygısını kazanmıştır: "Tek başına oturuyordu. İssiz dağların içinde. Gökçimen'de yapayalnız bir koca karıydı. On iki yıl önce ölmüştü kocası. "Uluguş asıl kocasının adıydı. Kocasını öldürdü adı kendine kaldı. Şimdi Uluguş aşağı, Uluguş yukarı... Çok masal biliyordu. Kuşlardan, kanatlanıp uçan yoksullardan sözediyordu durmadan" (Baykurt 2017, 44).

Fedakâr Başkalarına yardım etme konusunda oldukça cömerttir: "Ben onu dağlardan da indiririm işallah, o işi gören benim, tırpanı Acara'ya verip düzdüren benim, tırpanın kendisi benim, ben Duru'nun sandığına girdim, heç o el kadar kızın bu işlere akıllı mı erer? Daha körpecek bir kuzu, bir çocuk o, onu yapan benim esas... böyle derim, alırım maralımı ipten. Yaşsa yaş, dişse diş, neyim kalmış surda?" diyor...." (Baykurt 2017, 354).

Bilinçli Herhangi bir eğitim almamış olmasına rağmen ezildiğinin farkındadır ve tutarlı bir sınıf bilinci geliştirmiştir: "Bre devrileciler! Petek petek ballarımız size gidiyor! Tulum tulum peynirlerimiz size gidiyor! Onca av kuşlarını furup size yolluyoruz. Size gidiyor teze kuzular, mor lanalar! Oturup cavrılarla yiyorsunuz! Emme siz hangi aşları bişirdiniz bunca yıldır yoksullara? Hangi kuşları kondurdunuz Kemal Paşa olup gittikten beri başımıza? Vergi dediniz aldınız, esger dediniz yoldunuz, oy dediniz sandık sandık verdik size a desileciler! Hacılar sizinlen, hocalar sizinlen! Ayanlar, azalar emrinizde! Kalemler, tüfekler elinizde! Telsizler aynalar, dinleme cihazları emrinizde! Otoposlar, miniposlar hepsi size çalışır. Ha noolurdu biraz de siz yoksullara çalışıydınız? Kuruduk kebab olduk kırıaçlarda, noolurdu bir arıkcık su vereydiniz bizden yana? Alçalttık belimizi, bindikçe bindiniz. Her gaharlerinizi çektik, heçbirine gık demedik. Bunlar da can mı, insan mı demediniz a kırılısalar! Kıtılıklar, kıranlar oldu, bir tutam un alıp da, "Hani bizim köylerimiz, yoksullarımız?" deyip gelmediniz!..." (Baykurt 2017, 292).

Güçlü Oldukça güçlü bir iradeye ve karaktere sahiptir: "Onu önce Havana doğurdu, sonra ben doğurdum. Başka kıza benzemez o! İki kere dünyaya gelmiştir.! Açarım helbet! Açtım kapımı! "Nine, al beni!" dedi. "Ben o şişgöbeğin karnını deştim dedi!" dedi. "Öldürdüm Topak soyulcanı!" dedi. Kalkıp öptüm göküş gözlerinden. Boynunu kulağını hep öptüm. Saçını başını hep...Yaladım yuttum kızımı...Şinci karnımın içinde...Beni öldürsen de çıkaramazsın onu içimden. Feriştahın gelse çıkaramaz Dilki Şerif" (Baykurt 2017, 373-374).

Sevecen Başkalarına karşı sevgi doludur ve onlara daima anlayışla yaklaşır: "Oğlanlarım savaşımlara gitti; gelmedi! Kızlarım gelin olup, kocalarıyla şehre göçtü. Birer kondunun içine yapışıp kaldılar orada. Gelmezler. Ayda yılda bile görmem yüzlerini! Aman rahatları iyi olsun, varsın gelsinler! Ben giderim torunlarımı özledikçe..." (Baykurt 2017, 155).

Sitemkâr Haksızlıklar karşısında zulmeden ve zulme boyun eğen kişilere sitem eder: "Dürü gitti, Dürü gitti, Dürü de gitti! Hazreti Hacer gününden beri beşer onar, yüzer biner, yanar kızlar! Yanar kömür kesilir! Bu karayazılar bize Kudret'ten yazılmış; sileriz sileriz, çıkmaz. Silsek de, kızsak da, çıkmaz... Dürü gitti, Dürü'cez de gitti; ne yapayım?..." (Baykurt 2017, 37).

Dürüst Uluguş sözünü sakınmayan bir tiplendir: "Ben o Kabak Musdu'nun aklına, hem de parasına sığayım!" diye bağırdı. "Onda akıl olsa, torunu yaşında bir kıza alıcı olmaz! Ama deli bir o değil ki! Siz hırslı mısınız? Kalkmış, en olmayacak işi noldurmaya çalışıyorsunuz? Dürü'den, Havana'dan yana olacağınıza, Evc'i'nin ayısından yana oluyorsunuz? Ya kocalarınız hırslı mı?"

Kocalarınız da o! Köylülerini bırakmış da Evcili Kabak Musdu'ya finilik ediyorlar. Allah hepiciğinizin belasını versin! Kabak Ağanızın belasını daha çabuk versin!..” (Baykurt 2017, 58).

Uzlaşmacı İnsanların anlaşmalarından ve uzlaşmalarından yanadır: “Aferin Havana, aferin Velikul! Dönün böyle sırtlarınızı birbirinize, boyuna kurşunlaşın! Kafanızı gözünüzü sağlam bırakmayın! El ele tutuşup, kafa kafaya verip, evinize, harımınıza furan sele dizgin çekeceğiniz yerde, ayrılıp ikiye, bir yanınız Alaman, bir yanınız Urus, hiç durmadan savaşın! Karşınızdaki düşman da kolayca alıversin evinizin İstanbul şehrini. Değiştir bu kafaları kuş beyinli Velikuuul değiştir!.. Değiştir bu kafaları Havanaaa!.. Değiştirin bu kafaları da, birbirinize saldırmaktan vazgeçin! Suç kimdeyse, nerdeyse, ona dönün yönünüzü! Ağınızı, ateşinizi birbirinize ziyan etmeyin! Düşman mı yok bu sidikli dünyada! Zaten ömürler kısa. Bir insanın gücü yetmiyor furuşmaya. Yoksullukla da savaşılıyor...” (Baykurt 2017, 81).

Kabak Musdu Ağa (Kapalı/Asosyal) Evcil köyünün ve bölgenin en büyük toprak ağası olan Musdu Ağa, Çankaya Köşkü'ne keklük eti satarak, ABD'lilerle ticaret yaparak, komisyonculuk yaparak ve Ankara'daki siyasilerle çeşitli iş birlikleri yaparak zenginliğine zenginlik katmıştır. Ellili yaşlarında olan Musdu Ağa anlatının kart tiplerinden biridir. Tamamen olumsuz bir tiplerdir ve Eyleyensel Örnekçe'ye göre engelleyici işlevine sahiptir. Evli olmasına rağmen kendisinden yaşça oldukça küçük olan çocukla evlenmek ister. İstediklerini elde etmek için insanların zaafalarını kullanır, baskı yapar ve gerektiğinde şiddete başvurur. Açgözlülüğü ve zevk düşkünlüğüyle ön plana çıkar. “Ağaları yaratan dönemin siyasi ortamıdır. Menderes'in gününde ağalara traktör sağlandığında altı traktör alan Musdu gücüne güç katmıştır. Köylüden topladığı parayı asıl sevdiği ticarete yatırır. Ankara'nın köylerinden koyun kuzu toplar, kasaplara satar. Vekillere, elçilere mor lahana, bal, peynir götürüyor. Ankara'daki Amerikan pazarlarından mal alıyor ve köylere aktararak ticaretini yapıyor. Paranın yanı sıra Musdu Ağa'nın siyasi bağlantıları da güçlüdür. Parti Başkanı Aziz Bey sayesinde önünde her kapı açılır” (Karabela (Şermet) 2007, 358-359). “Elli yaşını geçen Kabak Musdu kalın dudaklıdır, kabak kafalıdır, kendini boğa gibi şişman görür, köylüler ona 'şiş göbek' der. Adımlarını aça aça ve sünnet olmuş çocuklar gibi apışını açarak ve kolunun birini de tohum saçar gibi yürür. Beline kuşak sarar, sabahları dar gelen poplin pijamalarını giyer. Ağzı sanki fişek kapçısı gibi; gümüş, altın ve kromdan kaplama dişlerle doludur. Başы şapkalıdır; sağ elinde kamçı tutar, kolundaki “Serkisof” marka saati kendine çok yakıştırır, sağ elinin parmağında ise kocaman bir yüzüğü vardır. Ankara'ya gideceği zaman elinde mutlaka tahta bavulu olur” (Erol 2019, 54-55).

Varsıl Ankara'nın önemli tüccarları, siyasileri ve ABD'lilerle ticaret yapan Musdu Ağa oldukça varlıklıdır: “Kabak kafa, şiş göbek bir şeydi. Ağzı fişek kapçığı gibi, gümüş krom kaplamayla doluydu. (...) Bir saati vardı. Parmağında kocaman bir yüzüğü vardı. Yeni tırnak kesecekleri, çakıları vardı. (...) Çakmağı, tesbihi, içinde balık resmi görünen bir anahtarlığı vardı. (...) Aynası, dürbünü vardı. Doğru dürüst okuma yazma bilmezdi, iki üç tane kalemi vardı. Cepleri aktar dükkanı gibiydi. Her şeyi vardı” (Baykurt 2017, 12).

Gösterişçi Kaliteli ve pahalı eşyalar kullanıp gösteriş yapmayı sever: “Her şeyin alasını ararım hep. Cuvara mı içiyorum, süzgeçli, Amarikan! Yeni bir avrat mı alıyorum, Gökçimen'den, hem de kız! Irakı içeceğim zaman da Altınbaş! Dabancam da Simit Velson, yani o da Amarikan!” (Baykurt 2017, 127).

Maddiyatçı Malına, mülküne ve servetine çok önem verir. Parayla herkesi ve her şeyi satın alabileceğini düşünür: “Bin lirayı avucuna alıp da sıkıversen kaybolur. Emme yetgisi geniş. Para guvatıyan Duru'yu mumsum ederim” (Baykurt 2017, 129).

Bencil Kendini her şeyin üzerinde tutar: “Kanun olamaz. Kanun benim dediğimdir buralarda” (Baykurt 2017, 239).

Hovarda Hayattan zevk almak ve şehvet en önemli ilgi alanlarıdır: “Neye almayacakmışım? Deral alıp bugünkü günlerimin değerini bilmeli, tadını çıkarmalıyım! Yoksa dünya geçer gider oğlum Kabak Musdu! Geçer gider ki, gelmez geri! Parayı vapurlara doldursan da, işe yaramaz o zaman. İlle de vaktinde. Demir tavında, güzel çağında demiş. Sen de çağında seveceksin” (Baykurt 2017, 31).

Zalim İstediklerini elde edebilmek için başkalarına zulmetmekten çekinmez: “Valla bu iş tatlılıkla olmazsa, kızı dağa kaldırıyorum! Yukarı Erikli'nin çobanlarına birer av tüfeği, biraz saçma, barut alarak... Havana olacak o Kılıbacak'ı da sürütürüm geceleyin! Ne yapayım? Şeri şer keser! Hemi de

benimle şaka yapılmaz İt Omar! Yaniya bunu kendin çok iyi bildiğin gibi, Velikul'un da hem kendisine, hem hanesi tarafına iyice öğretmeni istiyorum!" (Baykurt 2017, 95).

Hasmane Kendisine karşı gelen kişileri düşmanı olarak görür: "Saygınlığının da mına gorum, köylünün de, Kamile!" dedi. "Köy ne karışır benim işime? Kazancımın ortağı mı koy? Hazır param, servetim var! Kalkmışım bir daha evleniyorum. Üstelik emektar avradımı horlayıp atmıyorum! Benim saygınlığıma kimse daklaşamaz! Üç kuruş paraya sıkılsalar ayağıma kapanıyorlar. Herkesten ayrı çürük bir iş mi tutuyorum? Param var, evleniyorum! Hepsi bu kadar! Evlenmek için tarla sattığım yok, emektarımın boynundaki altınları yolduğum yok! Karımdan kazancımdan evleniyorum. Evlenmeyip rakı içer eritirsem, kumar oynar batırırsam daha mı artacak saygınlığım? Ankara'nın Bentderesi'nden yada Yeni Mahalle'nin fingerdeklerinden bir dost tutar, metres hayatı yaşarsam daha mı artacak? İnsanın parası olunca en sağlamı, en doğrusu evlenmektir! Duru gibi bir kız alıp mis gibi yaşamaktır..." (Baykurt 2017, 70).

Yalancı İstediklerini elde edebilmek için en yakınındaki kişilere dahi yalan söyler: "Gayfaltımı da getir hemen! Bal varsa bal koy! Yumurtamı lop isterim, yani kaysı gibi. Karabiberi de eksik etme yanında. Bu lop yumurta pisirmeleri filan öğret Duru'ye. Bunları bekliyorum senden. Anası karı bilmez her şeyi. Yeteri kadar gorgusu yoktur. Ben masus kız alıyorum ki her şeyleri biz gosterelim diye!..." (Baykurt 2017, 86-87).

Kaynakça

Akar, Yeliz. *Fakir Baykurt'un Romanlarında Toplumsal Gerçekçilik*. Yüksek Lisans Tezi, Yeni Türk Dili ve Edebiyatı, Fırat Üniverstesi, Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Baykurt, Fakir. *Tırpan*. İstanbul: Adam Yayınları, 2017.

Çetin, Rabia. *Fakir Baykurt'un Romanlarında Toplumun Müşterek Bilinçatını Yansıtan Tiplerin Karşılaştırmalı İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2021.

Erol, Mustafa. *Fakir Baykurt'un Romanlarında Yer Alan Kişiler*. Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 2019.

Karabela (Şermet), Sevim. *Fakir Baykurt (Hayatı ve Romanları Üzerine Bir İnceleme)*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: T.C. Gazi Üniversitesi, 2007.

Yanardağ, Mehmet Fetih. *Fakir Baykurt'un Hikaye ve Romanlarının Tema ve Yapısı Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2005.

Yıldız, Kanat. «*Fakir Baykurt'un Romanlarında Sosyal Hayat*.» Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Ensitüsü, Sivas, 2008.